

O m F i n l a n d.*)

I.

Finland er et Exempel paa den gamle Sætning, at det ikke er de frugtbareste, men de bedst regerede Lande, der gaa mest frem. Paa anden Maade kan man ikke forklare den store Fremgang i det fattige Finland i Sammenligning med det rige Rusland; dette Land med sin Rigdom paa frugtbar sort Jord, Miner og Skove, Stenolje, allehaande Produkter fra de arktiske Landes til det kolde Klimas, kort, med en naturlig Rigdom, der neppe staar tilbage for den, der i Nordamerika tiltrækker Millioner af Mennesker fra alle Lande.

Finland er i det Hele ikke et frugtbart Land. Dets Skove af Naaletræer, Birk og Asp give tilligemed de utallige Søer Landet Skønhed; men en Undergrund af Granit, hvis smuldrede Dele ere gode nok til at give Næring til Naaleskovene, men kun daarlig Føde for Kornsorterne, Sand og Grus og Moser efterlader kun forholdsvis faa udstrakte Sletter vel skikkede til Agerbrug. En Tiendedel af Arealet er Søer, en Fjerdedel af Landet Mose. Dertil er Klimaet usædvanlig

*) Denne Artikel har paa Grund af Pladsmangel maattet henligge i nogle Maaneder. Red.

O m F i n l a n d.*)

I.

Finland er et Exempel paa den gamle Sætning, at det ikke er de frugtbareste, men de bedst regerede Lande, der gaa mest frem. Paa anden Maade kan man ikke forklare den store Fremgang i det fattige Finland i Sammenligning med det rige Rusland; dette Land med sin Rigdom paa frugtbar sort Jord, Miner og Skove, Stenolje, allehaande Produkter fra de arktiske Landes til det kolde Klimas, kort, med en naturlig Rigdom, der neppe staar tilbage for den, der i Nordamerika tiltrækker Millioner af Mennesker fra alle Lande.

Finland er i det Hele ikke et frugtbart Land. Dets Skove af Naaletræer, Birk og Asp give tilligemed de utallige Søer Landet Skønhed; men en Undergrund af Granit, hvis smuldrede Dele ere gode nok til at give Næring til Naaleskovene, men kun daarlig Føde for Kornsorterne, Sand og Grus og Moser efterlader kun forholdsvis faa udstrakte Sletter vel skikkede til Agerbrug. En Tiendedel af Arealet er Søer, en Fjerdedel af Landet Mose. Dertil er Klimaet usædvanlig

*) Denne Artikel har paa Grund af Pladsmangel maattet henligge i nogle Maaneder. Red.

haardt, ofte Frost langt ind i Juni Maaned, Tørke om Sommeren og tidlig Frost i Avgust eller i alt Fald først i September, saa Agerbrugeren maa regne med idelig Misvæxt. I saadanne Aar er det, at Bønderne reduceres til Brodbestaaende til mere end Hælfte af Fyrrebark. I Aarene 1696—99 døde af Hungersnød og dens Følger over $\frac{1}{6}$ af Befolkningen, endnu i 1867—68 halvt saa mange, 138,000 Mennesker eller 8 pCt. af Befolkningen, 3 Gange saa mange som der dør i sædvanlige Aar. Man har ment at kunne regne ikke mindre end hvert 5te Aar for et Misvæxtaar.

Selvfølgelig er Landets Tilstand ikke blot en Følge af det nuværende Regimente. Ogsaa dets svenske Fortid og dets lutherske Religion ere mellem de vigtigste Aarsager til dets nuværende Overlegenhed over Rusland.

Finland dansede ikke paa Roser under sin Forening med Sverig. Det har altid været udsat for Hærjninger af Russerne. De begyndte allerede et Par Menneskealdre, før Marsken Thorkel Knutson omkring Aar 1300 fuldendte Landets Erobring for Sverig og anlagde den hellige eller viede Borg, Viborg, og Landskrona nær det nuværende St. Petersborg, den Gang da Paverne prædikede Korstog for at hjælpe Biskop Thomas af Finland, og da Svenske og Nordmænd drog ud for 1240 at blive slagte ved Nevaen af Alexander Newski af Novgorod. Finland havde egentlig kun Fred, saa længe Russerne havde nok at gøre med Mongolerne. Under Gustav Wasa var der en Gang slæbt saa mange Fanger til Rusland, at finske Mænd solgtes for 10 og finske Kvinder for 15 Kopeker eller henholdsvis 40 og 60 Øre pr. Hoved. Allerbedst kende vi fra Topelius'

Romaner Historien om, hvorledes Finland forsømtes af Sverig, ødelagdes af Russerne og udsugedes for Mennesker og Midler under alle Sverigs Krige.

Landets Kultur var svensk. Rigtignok er kun omtrent $\frac{1}{7}$ af Landets Befolkning af svensk Oprindelse og svensktalende, nemlig Bønderne paa en Del af Kysten i Østerbotten, paa det sydligste af Kysten og det saakaldte egenlige Finland, paa Kysten af Nyland længere inde i den finske Bugt foruden paa Åland samt en Del af Bybefolkningen og af de højere Klasser i andre Dele af Landet. Resten af Befolkningen, Tawasterne i Midten af Landet, hvortil ogsaa i Race hører det meste af Befolkningen i det lille egenlige Finland i det sydvestlige Hjørne, Folk med lyst Haar, men med brede Ansigter og regnede for at være noget trøge og tunge i Karakter, som ogsaa Karelerne i det østlige og nordlige med længere Ansigter, mørkere i Farve og livligere, er i Race langt nærmere beslægtede med Russerne end med Skandinaverne. De forskellige Stammer, der befolkede Finland, var saavel efter deres fysiske Ejendommeligheder som i Følge de iblandede Ord i Sproget, tidlig paavirkede af tevtoniske, gothiske eller skandinaviske Naboer, men dog, baade efter deres Type, de forholdsvis brede Hjerneskaller, og deres Sprog, væsenlig de samme som de andre finske Folk i Rusland, nærmest lig de talrige Esther og de faa Liver syd for den finske Bugt, ogsaa Brødre af alle de andre finske Stammer gennem Mellemrusland ned til det kaspiske Hav. Saa talrig har den finske Urbefolkning været, at f. Ex. en saa udmærket Lærd som den afdøde Henri Martin har kunnet antage, at Massen af hele den store russiske Nation var Finner, der af slaviske Kolonister og

Erobrere var forvandlede til et slavisk talende Folk. Derfor, fordi Sproget var noget tillært, ingen Dialekter som hos Lillerusser og andre slaviske Folk, og derfra mange andre Ejendommeligheder.

Men Historien og dens Udvikling har mere at sige end den oprindelige Race. Den hele Civilisation er kommen fra Sverig. Da Kong Erik den Hellige i Midten af det 12te Aarhundrede foretog sit Korstog over til Finland for at slaa Finnernes Legemer, men vinde deres Sjæle, var deres Samfund endnu ikke udviklede til Stater, og videre var heller ikke Tawasterne og Karelterne, da de i Midten og i Slutningen af det 13de Aarhundrede blev underkuede af Birger Jarl og Thorkel Knutson. Som i en stor Del af det øvrige Norden var det endnu i Finland væsenlig engelske Gejstlige, der indførte Kristendom og Civilisation. Det skal være den engelske Kardinal Nicolaus Breakespeare, den senere Pave Hadrian den 4de, den Mand, om hvem den norske Kongesaga siger, at Ingen nogensinde udøvede større Indflydelse paa Befolkningen i Norden, som ved sit Besøg bevægede Kong Erik til hans Foretagende; og med Kongen fulgte Englænderen Biskop Henrik fra Upsala for at døbe Finnerne, medens Kongen slog dem. Henrik blev rigtignok Aaret efter slaaet ned af en Bonde, som ikke syntes om, at han havde taget sig for at opbryde hans Hus og tage hans Mad, men han blev dog Finlands store Helgen, ved hvis Efterladenskaber der skete store Undere, og hvis Navn endnu gaar igen i Navne paa Steder, Tider og Markeder baade i Finland og Sverig. En Englænder, om end mindre udmærket for sin Dyd, skal ogsaa Sortebroderen Biskop Thomas have været, som et Aarhundrede senere synes

at have forsøgt at danne en selvstændig kirkelig Magt i Finland, Mage til den en tysk Biskop dannede sønden for den finske Bugt i Riga. Det var kort efter at Biskop Thomas havde maattet flygte til Gotland, at Birger Jarl skal være den, der først har indført virkelig borgerlig Orden blandt det finske Folk, hems-, ting-, kyrko- och qvinno-frid.

Finnerne var imidlertid fra første Færd af delagtige i den nordiske Frihed. De er et mærkeligt Exempel paa en fremmed Race, der blev betrunget og som dog synes fra først af at have faaet Lod og Del i Hovedlandets Frihed. De have som Befolkningen i Sverig deres Lagmænd, folkelige Rettergang og tidlige Del i det fælles Kongevalg og i Rigsdag. Anderledes med de Landsdele, Sverig senere erhverver syd for den finske Bugt; de blive afhængige Besiddelser. Og navnlig bliver der mellem disse og Finland den store Forskel, at Bønderne i Finland, som Bønderne i det gamle Norden og senere gennem Tiderne i alle Landsdele undtagen Sjælland med Smaaøerne, ere frie Mænd, Bønderne i Østersøprovinserne derimod Livegne under de tyske Ridderordener. Denne Forskel er den Dag i Dag Grunden til, at Rusland ikke har kunnet gribe ind i Finlands Anliggender saaledes som i Esthlands, Liflands og Kurlands. Vel have disse Landsdele forholdsvis tidlig i Aarhundredet afskaffet selve Livegenskabet; men Udviklingen bærer dog endnu Præg deraf. Anderledes i Finland; i dette Land med dets fri besiddende Bondestand af samme Karakter som den paa den anden Side af den botniske Bugt er der ingen Undertrykte at beskytte, ingen Stænder at ophidse mod hverandre.

Mange af Sverigs bedste Slægter levede i Finland.

Der husede Rigsforstanderen og Kongen Karl Knutson Bonde, den danske Søren Norby, Oxenstjerner og Wasaer, Sturer, Totter og Posser, Hertug Karl, den senere Karl den 9de. og ned i Dronning Kristines Tid som en udmærket Guvernør, Per Brahe. Mange af Slægterne vare særlig finske, saasom Kurk, Boije, Banér, Fleming, ingen dog mere berømt end den ene Afdeling af den, oprindeligt fra Brabant komne, Familie Horn, af hvis mange udmærkede Medlemmer den største vel var Arvid Horn i første Halvdel af forrige Aarhundrede med hans Freds- og økonomiske Frihedspolitik. Det var til Dels i Forbindelse med Hertug Karl, at saa vel finske som svenske Bønder i Slutningen af det 16de Aarhundrede i den saakaldte Klubbekrig rejste sig mod deres Herrer Klas Fleming og Arvid Staalarm, der stod paa den katholsksindede Konges Side. Finnerne, især de finske Ryttere, var de bedste Soldater med Gustav Adolf, da han reddede Troens Frihed i Tyskland, ligesom med Karl den 10de Gustav og Karl den 12te. Finner studerede tidlig i Paris, hørte der som de andre Skandinaver til »den engelske Nation« og var undertiden mellem det store Universitets Rektorer. Længere ned i Tiden skrev en Landsbypræst i Østerbotten, Anders Chydenius, i samme Retning som Adam Smith, en Del Aar før den store Tænker.

Saa let tog Finland imod Reformationen, at man deri har villet se et Bevis paa, at hele Troen kun sad løst paa det finske Folk. Det var ikke hele Biblen, der blev oversat af Luthers og Melanchtons Discipel Michael Agricola; en Del blev først udgivet paa Finsk i forrige Aarhundrede; men alligevel mener man, at det skyldes disse Bibeloversættelser, at der den Dag i Dag eksisterer

et finsk Skriftsprog. Lutherdommen har lignende Fortjenester af Kulturen i Finland som andre Steder. Den lutherske Statskirke har ikke hævet sine Folk til det samme Standpunkt som den folkelige Calvinisme. Den har dog sine særegne Fortrin og vistnok intet større end dens Virken for Folkeundervisningen. Dette har ogsaa vist sig i Finland til Trods for Præsternes svenske Uddannelse. Først Dronning Kristine gav Finland selv et Universitet. Meget er gjort for Folkeundervisningen i den nyeste Tid under Finlands Selvstyrelse. Nu om Stunder kunne alle Finner læse; ikke alle kunne skrive.

Naar man sammenligner den lutherske Religion med den græsk-katholske, er der selvfølgelig først og fremmest en uhyre aandelig Overlegenhed. Den finder sit Udtryk i Præsteskabets Stilling, de universitetsdannede kyrkoherder og komministre spredte omkring i Landet sammenlignede med de uvidende russiske Munke og Poper, kun en Grad hævede over de lavt staaende Bønder og i social Henseende temmelig foragtede. Saa er der en saadan materiel Forskel til at tage og føle paa som den, der følger med den russiske Faste, der strækker sig over de halve af Aarets Dage, og som ved sit Forbud ikke blot mod Kød, men endog mod Mælk og Mejeriprodukter for det Første har megen Skyld i, at over Halvdelen af Børnene dø i deres fem første Leveaar, en naturlig Følge af, at salt Fisk sættes i Stedet for Mælkemad, og dernæst ogsaa er en væsenlig Aarsag til, at der ikke udvikler sig noget vidt drevet Agerbrug med Kvæghold og Mejeridrift. For Tiden har den lutherske Kirke, som vi skulle komme tilbage til at om-

tale. i visse Retninger en næsten misundelsesværdig Stilling i det selvstyrende Finland.

Finland delte godt og ondt med Sverig. Forarmedes det af Krigen, saa var det samme Tilfældet med Sverig. Det havde sin fulde Del i den svenske Rigsdag og i alle dens og Raadets Rettigheder. Kun undtagelsesvis kaldtes Stænderne til særlige Møder i Finland, som det skete i Karl den 9des og Gustav Adolfs Tid. Sverig havde kun den Fejl, at det umulig med sine Par Millioner Mennesker i Længden kunde forsvare Finland, da den russiske Magt udviklede sig. Især var det klart, at Ruslands Bestræbelser maatte gaa i denne Retning, efter at St. Petersborg var anlagt. I 1721 og 1742 begyndte Russerne at erobre Dele af Landet i Sydøst for at ende med at tage det hele i 1809.

Midt i Ulykken var det et Held, at den fandt Sted i Kejser Alexanders liberale Periode. Tillige følte man Vigtigheden af udenfor St. Petersborgs Porte hellere at have et venligsindet Folk end hemmelige Fjender. Den Deputation, der, valgt af Stænderne, allerede i 1808 sendtes til St. Petersborg, bestod til Dels af Mænd, der allerede tidligere havde arbejdet for Forening med Rusland, svenske Adelsmænd, der havde mistvivlet om at bevare Landets Selvstændighed; det finske Folk var tro til det Yderste. Med finsk Forsigtighed erklærede Deputationen sig imidlertid for inkompetent og anmodede om Sammenkaldelsen af Landets forfatningsmæssige Repræsentanter. Stænderne kaldtes da, i Begyndelsen af 1809, sammen i Borgå til en almindelig Landdag »overensstemmende med Landets Forfatninger« og »paa det Vis, som Rigsdagsordningerne foreskrive«. Alexander mødte personlig i Borgå og lovede i sine gentagne Erklæringer at ville

holde Landets Forfatning og Grundlov — »evindeligt baade for sig og sine Efterkommere« (som han senere udtrykker sig i et Dekret om Regeringens Benævnelse af Senat). Han vilde opretholde Landets Religion, Love, Rettigheder og Privilegier for Stænderne og for Individerne. Han optræder som Storfyrste af Finland og ordner ved Overenskomst med Stænderne Foreningen med Rusland. En Regering, der senere faar Navn af Finlands kejserlige Senat, ordnes i Stedet for det gamle Rigets Raad, og han tillader Stænderne første Gang selv at vælge dens Medlemmer. Han lover at Finland selv maa beholde sine Indtægter, vil bevare den gamle af Jorden underholdte »indelta armé« og lover Folket, at det maa være fri for den russiske militære Udskrivning, som den Gang tog Soldaterne for den forfærdelige Tid af 25 Aar. Landet beholder sit eget Pengevæsen; Stænderne udtale sig for en særskilt Bank i Henhold til deres svenske Tradition. Ved Landdagens Slutning er Alexander igen i Borgå, erklærer i sin franske Tale de brave og hæderlige Finner for nu at være hævede op mellem Nationernes Tal og haaber, at Nationen nu, fri indadtil og sikret udadtil, vil hengive sig til Agerbrug og andre lovlige Erhverv og vise sig hans gode Hensigter værdig.

Alexander indlemmede senere, i 1811, det saakaldte gamle Finland, Syd Karelien eller Viborg Län, der var afstaaet allerede 1721 og 43, i Størhertugdømmet. Det blev nu igen de gamle Grænser fra Gustav Adolfs Fred i Stilbava 1617. Det skete, fordi der først derved blev tilvejebragt en brugbar Toldgrænse mellem Rusland og Finland, den, man behøvede, for at ikke Varer skulde smugles gennem den finske Skærgaard ind i Rusland.

Banken blev et selvstændigt Institut, men i Begyndelsen med kun svage Midler. Alexander sammenkaldte imidlertid ikke atter Stænderne, om hvis regelmæssige Sammenkaldelse den gamle svenske Forfatning ikke indeholdt noget bestemt Bud. Han havde skiftet Anskuelse, og den udmærkede frisindede Minister Sporanski, der ogsaa særlig havde taget sig af de finske Anliggender, maatte for en Tid endogsaa gaa i Exil.

Nikolaus var for hæderlig til at ville overtræde anerkendte Rettigheder; men hans absolutistiske Grundsatninger bragte ham til at foretrække Fortolkninger i den Retning. Da han i 1826 ønskede at indføre Deportation til Sibirien for visse grove Forbrydelser, benyttede han sig af sin Benaadningsret overfor Dødsstraf, og det er under denne Form, at denne Ordning har bestaaet til den nyeste Tid. En Del Reformer lod man ligge, fordi man ikke vilde indkalde Stænderne. Faktisk overtraadtes dog ogsaa ofte Folkets Ret, omend paa ingen Maade som i Rusland.

Med Alexander den 2den oprandt endelig en ny Æra. Finansielle og økonomiske Aarsager gjorde det i høj Grad ønskeligt at sammenkalde Landdagen. Efter flere forberedende Arbejder, og efter at en første Plan om at nøjes med et Stænderudvalg til at tage Bestemmelse om Forholdenes Ordning var opgivet paa Grund af den stærke Modstand i den offentlige Mening, sammenkaldte Alexander endelig atter en almindelig Landdag i 1863. Han aabnede den selv, og en ny Landdagsorden af 1869 fastslog endelig regelmæssige Landdage og dermed et konstitutionelt Liv i denne Del af Czarens Lande.

II.

Finlands Forfatning er ikke nogen moderne fri Stats; Grundlaget er endnu den gamle svenske Regeringsform af 1772 og Forenings- og Sikkerhedsakten af 1789, ja i Adskilligt endogsaa den første svenske Forfatningslov, Bestemmelsen i Konungabalken i Landslagen af 1442. Den gamle Forfatnings bindende Kraft blev erklæret 1809; den er gentaget i nyere Løve; og Kejser-Storhertugen har svoret ved sin Tronbestigelse at ville holde den.

Stænderne har Del i den lovgivende Magt. I Følge den gamle Forfatning kunde de kun petitionere om ny Love. I 1886 have de endelig ogsaa faaet Forslagsret. Kun maa de ikke fremsætte Forslag til ny Grundlov — Landdagsordningen af 1869 siger paa den anden Side udtrykkelig, hvad der da ogsaa følger af sig selv, at ingen Grundlov kan forandres, ophæves eller stiftes uden Stændernes, endog samtlige Stænders Samtykke. Heller ikke kan de foreslaa Love om Forsvarsvæsenet eller Pressen, om Kirkeordningen kun efter Kirkekonciliets Indstilling og i andre kirkelige og blandede Sager kun naar Konciliet først er hørt. Den gamle svenske Regering havde, hvad til Dels endnu er Tilfældet i Sverig, en særegen Myndighed til at udstede Forordninger om økonomiske og finansielle Sager. Det er naturligt, at en meget vidtgaaende Praxis har maattet udvikle sig i denne Retning i Finland i den lange Periode, da ingen Landdag var samlet. Den hele administrative Ordning afhænger mere end i andre Lande alene af den udøvende Magt; Stænderne blive med Hensyn dertil kun raadspurgte. Toldsatserne, Postportoer og adskillige

Gebyrer bestemmes af Regeringen alene. Iøvrigt er det Reglen, at ingen Skat kan paalægges og intet Statslaan stiftes uden Stændernes Samtykke, heller ingen Statsejendomme sælges. Kun i Tilfælde af pludseligt fjendtligt Indfald eller anden uforudselig Ulykke kan Statslaan optages uden deres Medvirkning, og Skatter kan Regeringen kun paalægge uden Landdagen, hvor det under Krig behøves for Landets Forsvar; saasnart Krigen er endt, skal Opkrævningen ophøre og Landdagen sammenkaldes. Efter gammel svensk Sæd hører Banken og Pengevæsenet særlig under Lovgivningsmagten og ligeledes alle økonomiske Anliggender, forsaavidt der er Spørgsmaal om Borgernes Rettigheder. Som til Dels efter svensk Skik deler man Indtægterne i de ordenlige og overordenlige. Det er de overordenlige, Skatter bevilgede for bestemt kortere Tid og Laan, Provenu fra Banken og Jernbaneindtægter, og de Udgifter, til hvilke man har anvendt disse Midler, som i Finland fra Landdagen 1863—64 danne Indholdet af det Budget eller Finansoverslag, der voteres af Stænderne, efter Landdagen af 1872 i regelmæssig Form. Regnskab blev strax forelagt ogsaa for andre Udgifter for hele Perioden fra 1811 til 1863, da der ingen Stænder havde været samlede. Ved hver ordinær Landdag bliver der forelagt en samlet finansiel Oversigt, for at Stænderne »kunne erholde Kundskab om, hvorledes Kronens Indkomster ere blevne anvendte til Landets Fordel og Vel,« med særlige Regnskaber for det overordenlige Budget, voteret af Landdagen. Behandlingen af hele Regnskabet synes at være gaaet for sig under nogen Modstand fra oven. En særegen Fond, Kommunikationsfonden, er dannet af de af Stænderne

bevilgede Midler, og Stænderne have søgt at faa det almindelige Overskud inddraget derunder.

Toldlovgivningen er vel forbeholdt Kejseren af Hensyn til Rusland. Iøvrigt er det navnlig en rimelig Presselov, som savnes. I 1867 vilde Stænderne ikke vedtage en Lov, der kun skulde gælde til 1869, hvorefter det skulde afhænge af Pressens Holdning, om Kejseren vilde lade Loven blive i Kraft. Saa ordnedes Forholdene foreløbig administrativt, og siden har Kejseren paa Anmodning om at faa en ny Presselov svaret, at han ikke vilde fravige den bestaaende Orden, der stemmer med, hvad der gælder i andre Dele af Riget. Censur, urimelige Retssager og Undertrykkelse af Bladene, der som al periodisk Literatur kun udkomme med særlig Tilladelse, bliver derfor ved.

Efter Landdagsordningen af 1869 skal Landdagen komme sammen hvert 5te Aar og Budgetterne i Henshold dertil være femaarige. Siden 1882 har den dog været sammen hvert 3dje Aar. Stænderne er de fire gamle svenske Stænder: 237 adelige Familjer, der i Almindelighed møde i et Antal af 100—140 ved Hovederne for Slægterne eller ved andre Adelsmænd, til hvilke Hovederne have givet Fuldmagt — Gejstligheden ved Ærkebiskoppen, to andre Biskopper, 28 Deputerede fra Bispedømmernes Gejstlighed og nogle faa Repræsentanter for Universitetet og Lærerne ved de højere Skoler — Borgerskabet. henimod 60 Deputerede valgte af Byernes skattebetalende Borgere med flere Stemmer for dem, der betale højere Skat — endelig Bønderne, valgte af Ejendomsbesidderne og Domænebønderne, en for hver af Landets 61 Domsager ved indirekte Valg. Kejseren udnævner Præsidenterne og

Vicepræsidenterne i hver Stand undtagen for Gejstligheden, hvor Ærkebiskoppen eller en af Biskopperne præsiderer. I Adlen taler man Svensk, i Gejstlighed og Borgerskab begge Sprog. I Bondestanden skal Oversættelse finde Sted.

Som i Sverig har man forstaaet at faa det tilsyneladende altfor sammensatte Maskineri til at arbejde. I Sverig er Midlet de fælles forberedende Komiteer og en fælles Afstemning i Bevillingssager, hvor en Afgørelse er nødvendig — disse to Midler, som de mange moderne Forfatninger vilde have gjort vel i at efterligne, hvor man saa ofte har skabt ganske ubrugbare Maskinerier ved at indføre det engelske Tokammersystem uden at se hen til det ejendommelige Forhold, der er udviklet i England mellem de to Kamre. I Finland har man fem staaende forberedende Komiteer, for Lovgivning, økonomiske Sager, Finanser, overordentlige Skatter og for Banken, foruden mulige særlige Udvalg. I Stedet for den svenske fælles Afstemning af de to Kamre, Plenum, har man i Finland en stor fælles Komité, der afgør paa hele Landdagens Vegne. Alle Landdagens Medlemmer kunne komme sammen til fælles Diskussionsmøder; men dette synes man ikke at benytte i Praxis. Om Grundlovssager og om de enkelte Stænders Privilegier skulle alle fire Stænder være enige. Om almindelige Sager fattes Beslutning, naar tre Stænder er derfor. Staar to imod to, og man er enig om Vigtigheden af at faa Sagen fremmet, eller hvis der er partiel Uenighed, og det ikke lykkes det forberedende staaende Udvalg ved nyt Forslag at tilvejebringe Enighed, saa gaar Sagen til et stort fælles Udvalg paa 60 Medlemmer, 15 fra hver Stand, der

uden Forhandling ved hemmelig Afstemning med simpelt Flertal afgør Sagen endelig. En lignende Fremgangsmaade bruger man ved Udgiftsbevillinger og i Skattesager, hvor ikke alle Stænder ere enige. Der gaar Sagen til stort Udvalg, de forberedende Finans- og Skatteudvalg forstærkede hvert til 60 Medlemmer, og de afgør da paa hele Landdagens Vegne med $\frac{2}{3}$ Flertal. Med al det tilsyneladende Indviklede er det sandsynligt, at Finnerne, med deres Tradition fra den gamle svenske Frihed, have en Ordning, der er mere praktisk end f. Ex. vor Maade at arbejde paa med de to Kamre i Danmark, hvor man selv under ordinære Forhold afgør Sagerne efter, hvad man vil have ind i det andet Kammer, ofte for senere at tinge med det, ikke efter, hvad man anser for rettest, og hvor Resultatet saa ofte kommer til at afhænge af et sent Fællesudvalgs Tilfældighed, og hvor man endelig i senere Tider ved Uoverensstemmelsen imellem de to Kamre har naaet at løbe hele Forfatningens Maskine i Staa. Naar man ser paa Resultaterne, kan det heller ikke nægtes, at jo den rolige finske Landdag med dens gammeldags Former og overmaade begrænsede Frihed har handlet med mere Visdom end f. Ex. de franske Kamre med al deres Lidenskabelighed, Veltalenhed og Talent, men ogsaa storartede politiske og økonomiske Uvidenhed og folkelige Fordomsfuldhed. Noget kan ogsaa der ligge i Forfatningens Fejl, mere vistnok i Maaden, hvorpaa den benyttes.

Det finske Senat er to Ting, Højesteret og det regerende Ministerium, hvert bestaaende af 10 Medlemmer. Justitsafdelingen eller Højesteret gør tillige Indstilling til Kejseren ved Besættelsen af Retsmøder.

Den administrative Afdeling er delt i otte Departementer eller Ministerier under særegne Chefer, for det Indre, Finanserne, særlig for Grundskatten, Landmaaling, Skatteopkrævning og Regnskabsvæsen, saakaldet Kameralier, militære Sager, der vedrøre Borgernes Ydelser, Kirke- og Undervisningsvæsen, Agerbrug med Skovdrift, Jernbaner og Kanaler. Et Par Medlemmer assistere disse Fagministre eller ere Medlemmer uden Portefølje. Departementerne afgive Beretning om Landets Tilstand lignende, hvad der paa forskellig Maade kendes i Sverig og i Norge. Den forelægges det hele Senat og omdeles til Landdagens Medlemmer. Senatets administrative Afdeling udarbejder det aarlige ordinære Budget. I Fællesmøder af hele Senatet forberedes Forslag til Landdagen, afgives Betænkninger over, hvad der kommer fra denne og promulgeres Love og Manifeste. I Fællesmøder af otte Medlemmer, fire fra hver Afdeling, bevilges Undtagelser fra Lovene og afgøres en Del Sager vedrørende Retsadministrationen, visse internationale Sager m. m. Senatet har nedsat et staaende Udvalg til at udarbejde Lovforslag med veksellende Formand for hver enkelt Sag. Det er i de senere Aar blevet overladt Senatet, navnlig dets administrative Afdeling, at afgøre flere Sager, give Koncession til Foreninger og Aktieselskaber, fastsætte Taxter for Jernbaner og Kanaler, besætte de lavere Embeder m. m., til Dels i Kejserens Navn. Egenlig er den russiske Generalguvernør Formand, men i Praxis møder han ikke mere, men overlader Forsædet til to af Senatets Medlemmer som Viceformænd, den ældste for de fælles Møder. Senatets Medlemmer udnævnes for tre Aar, men beskikkes vanligvis paany. De skulle være født Finner,

dels adelige, dels borgerlige. Som det blev ordnet paa Rigsdagen i Borgå, efter et Forslag udarbejdet af Prof. Mathias Calonius, er det ligefrem en Fortsættelse af det gamle svenske Rikets Råd, der ogsaa baade var Højesteret og Regeringskonsejl. Dette blev udtrykkelig nægtet fra St. Petersborg, da Landdagen i 1863 klagede over, at det ny Presselovforslag ikke forfatningsmæssig var forberedt gennem Senatet; men indtil den allersidste Tid har slig Fremgangsmaade dog ikke været gentaget. Efter den gamle svenske Forfatning ere Ministrene ansvarlige; men Intet er anordnet for at kunne bringe denne i Udførelse i Finland.

Generalguvernøren er i Finland Mellemedet mellem Kejseren og Senatet, har som dettes nominelle Præsident Indseende med dets Virksomhed og kan gøre sin særegne Indstilling, er Chef for den lokale Administration og for Politiet, indstiller til Kejseren ved Udnævnelsen af Senatorer, Generalprokurør og Guvernører over Länene og er Chef for Tropperne i Finland. Han har altid været en Russer, medens alle andre Embedsmænd i Finland skulle være Finner.

Generalprokurøren har som Generalguvernørens Medhjælper Indseende med Embedsmændenes Udførelse af Lovene, Domstole og Fængsler og meddeler hver Landdag en Beretning om Rettens Pleje og Lovenes Udførelse i den Periode, der er forløbet siden sidste Samling. Som den øverste offentlige Anklager er han dog nærmest en Generalfiskal. Stænderne have forgæves andraget om at faa indrettet noget som det ejendommelige folkelige svenske Embede, der beklædes af Rigsdagens Justitieembedsmand, en Tilsynshavende med Lovenes Udførelse.

Endelig er der Minister-Statssekretæren for Finland i St. Petersborg. Kejserens Beslutninger kontrasigneret af ham eller meddeles, hvis de kun bestaa i Notitser i Marginen paa de indsendte Sager, i Skrivelse fra ham til Generalguvernøren. Han har ved sin Side en Komité for de finske Anliggender, der foruden ham bestaar af hans Tilforordnede, ligesom han selv udnævnes af Kejseren, og tre andre Medlemmer, af hvilke de to bringes i Forslag af Generalguvernør og Senat og tages af Senatets Medlemmer eller mellem andre høje Embedsmænd.

Det følger med Realunionen med Rusland, at de udenrigske Sager ogsaa for Finlands Vedkommende behandles af den russiske Udenrigsminister, der fra den finske Minister-Statssekretær erholder Oplysninger eller gennem ham stiller Spørgsmaal til det finske Senat, hvor dertil er Anledning, ligesom de militære Sager, der ikke angaa Lovgivningen eller den økonomiske Forvaltning, sortere under den russiske Krigsminister, hvem Sagerne forelægges af en finsk Officer.

Telegrafvæsnet er til Dels russisk. Telegrafen blev først indført af den russiske Regering under Krimkrigen. Finnerne mene, at den vilde have kunnet være udvidet mere, hvis de selv havde haft den. Jærnbanetelegrafene er som Jærnbanerne selv finsk. Om Sager vedrørende Lods- og Fyrvæsen spørges ogsaa det russiske Marine-ministerium, og da det til Dels er militært organiseret, hører det i visse Henseender direkte under Generalguvernørens Kommando.

Reglen er, at finske Embedsmænd ere uafsættelige. Dette gælder ikke blot Dommerne i de tre hofrätter og de enogtresindstyve härads höfdinger, der dømme med

nämde män som Bisiddere i Domssagerne, hver inddelte i flere Tingslag eller Retskredse; det er ogsaa Tilfældet med de administrative Embedsmænd og endog med Officererne i Hæren under en Bataillonskommandør. Undtagne er de højere saakaldte förtroende-Embedsmænd, Politi, Oppebørselsbetjente og Jærnbaneembedsmændene.

En Del af Embedsværket er ordnet gennem Direktioner, der sortere under Senatet. Til vore Amter svare otte län under Guvernører, og i Stedet for vore Amtsforvaltere findes der i hvert af de 51 härader ligesom i Sverig en kronofoged som Oppebørselsbetjent og til Dels Politiembedsmand og en häradsskrifvar som Regnskabsfører, medens Politiet i Sognene besørgeres af läns män.

Der findes ingen kommunale Raad i län eller härader. Men Byer og Sogne styre væsenlig sig selv, Byerne gennem den almindelige Forsamling af alle Skatteydere, rådhusstämma, og navnlig gennem Byraad, stadsfullmäktige, der skulle vælges i alle Byer med over 2000 Indbyggere og kunne indrettes i de andre, Landsognene gennem lignende almindelige Forsamlinger, kommunalstämma, hvis Beslutninger udføres af kommunalnämnden, hvor det foretrækkes dog ogsaa gennem besluttende Sogneraad. Større Skatteydere har flere Stemmer. Ogsaa Kvinder kunne i Byerne stemme.

Betydeligt Selvstyre har Finlands Universitet. Da Åbo brændte, i 1827, flyttedes Kristinas Universitet til Gustav Wasas By, Hovedstaden Helsingfors. Alexander-Universitetet, som det nu kaldes, har i Almindelighed Storfyrst-Tronfølgeren til nominel Kansler.

Den lutherske Kirke har ved en Lov af 1869 faaet

en meget selvstændig Stilling. Den har sit Kirkeraad eller eget Parlament, bestaaende af Ærkebiskop, to Biskopper og 30 Præster samt Lægrepræsentanter fra Senat, Hofrätterne, det juridiske og theologiske Fakultet ved Universitetet samt en fra hvert Provsti. Forslag til Kirkeordning kan kun udgaa fra det og derefter kun vedtages eller forkastes af Kejser-Storhertug eller Landdag. Det bestemmer, om Psalmebøger, Katekismus, Liturgi og Bibeloversættelser. I Sager om Kirkens Forhold til Staten eller til andre Religions-samfund skal det høres. I hvert Stift er der et Kapitel bestaaende af Biskop, tre Præster og en juridisk Sekretær. Desuden er der Menigheds- eller Sogneraad, bestaaende af Sognepræst og Kapellaner og mindst 6 valgte Medlemmer. Det styrer Kirkens Ejendomme og vaager over gode Sæder og Kirkedisciplin. Vigtigere økonomiske Afgørelser træffes dog paa almindelige Sognemøder. Biskopperne udnævnes af Kejseren mellem tre Kandidater, der have faaet flest Stemmer ved Valg af Stiftets Gejstlighed. Præsterne vælges dels af Menighederne mellem tre indstillede af Stiftets Kapitel; dels, i nogle Sogne, udnævnes de af Kejseren efter Senatets Indstilling. Af Græsk-Katholske findes der ialt i hele Landet kun omtrent 40,000 eller 2 pCt. af hele Befolkningen, de fleste, vel en 30,000, i det syd-vestlige Hjørne af Landet, der i gamle Dage kristnedes fra det græsk-katholske Novgorod. De græsk-katholske Grundejere betale Tiende til den græsk-katholske Kirke, og i Byerne lønnes Præsterne af Staten. De høre i kirkelig Henseende under et Kapitel i Viborg og under den hellige Synode i St. Petersborg. De have nu ialt samme borgerlige og politiske Rettigheder som Luther-

anerne. Ogsaa for Dissidenterne er nu Retsstillingen blevet bedre. Endnu er det dog ikke frit at gaa over til anden Tro. Og endnu kræves den kristne Trosbekendelse som Betingelse for at kunne vælges til Landdagen og den samt Daab og Nadver for at kunne opnaa noget Embede. Tidligere krævedes endogsaa, at alle Embedsmænd skulde være Lutheranere. Jøder have ikke en Gang formel Ret til frit at drive Næring i Landet.

For Folkeundervisningen er der gjort meget siden 1866, blandt andet ved rigelige Bevillinger af Landdagen, ligeledes for de højere Undervisningsanstalter, for en polyteknisk Anstalt og for Universitetet, hvor de Studerendes Antal i forholdsvis faa Aar er fordoblet. Som i Sverig lønner det Offenlige Agronomer, der kunne vejlede Befolkningen, og sørger for Landbrugs- og Mejeriskoler, hvoraf der nu er flere i det lille Finland end i det hele Rusland, for Industri- og Sløjdskoler m. m.

Kampen mellem Fennomaner og Svecomaner har nu ført til begge Sprogs Ligestilling, hvad der er retfærdigt og i Befolknings Interesse. Det ligger nær at mene, at Udviklingen af det finske Sprog maatte støtte Forbindelsen med de beslægtede Elementer i Rusland og navnlig hjælpe til at glemme Ønsket om Genforening med Sverig. Saaledes har ogsaa den russiske Regering øjensynlig tænkt i nyere Tider. Men Nicolaus var saa bange for alt Folkeligt, at han endog saa sent som i 1850 aldeles forbød al Trykken af finske Bøger uden for kirkelige og økonomiske Sager. Hvor ønskelig end Udviklingen af det finske Sprog er, maa det paa den anden Side ikke glemmes, at det svenske Sprog har været og endnu er Bæreren af Landets Kultur og af

Forbindelsen med Verdens Civilisation. Endnu er Landets Dannelse fuldstændig skandinavisk. Dette gælder endog de Mænd, der mest have bidraget til at udvikle de finske Ejendommeligheder, saasom Sprogforskeren Castrén, Samleren af Kalevala Elias Lønnrot, Historikeren Yrgi Koskinen. Fuldstændig svensk var dets Digter Runeberg og dets Romanforfatter Topelius. Heldigvis ere Fennomanerne lige saa ivrige som Svecomanerne i at hævde Landets Selvstændighed. De ere mindre kosmopolitiske. Deres Blade og andre Udtalelser ere i alt Fald i den nyeste Tid fædrelandskærlige nok. De frembyde i den Henseende nu for Tiden ingen Blottelser.

Til humane Foranstaltninger kan regnes, hvad der er gjort for Fattigvæsen, for Fabrikarbejdere, mod Brændevinsdrik, vel ogsaa en slig Foranstaltning som Indretningen af en Postsparebank. Samtlige Befolkningens Indskud i Sparebanken er i de sidste 10 Aar steget med 300 pCt.

Ordningen af Brændevinsudskænkningen og dens Resultater har for nylig været skildret i det engelske »Fortnightly Review«, saaledes Kommunernes almindelige Benyttelse af deres Ret til slet ikke at tillade Udsænkning, det ved Lov stærkt indskrænkede Antal Udsalgssteder i 8 af de vigtigere Byer, Bevillingernes forstandige Bortgivet ved Avktion til de Højtbydende, saa at de ikke blive Genstand for Gunst og Gave, Opmuntringen af Afholdselskaberne og endelig Benyttelsen af det Gøteborgske System, f. Ex. i Helsingfors, hvor Udsalgene holdes af et Selskab, der har overtaget dem i det Offentliges Interesse; de ere vel holdte, ogsaa med Spisevarer og med uforfalskede Drikkevarer, vel kon-

trollerede, der tillades intet Salg til drukne Folk, og Selskabet anvender, efter at have betalt sine Aktionærer 6 pCt., Resten af sine 700 pCt. til offentlige Haver, Asylter, Tilflugtssteder for Hjemløse, en Husholdningsskole og Rejseudgifter for Arbejdere til Udlandet navnlig til Udstillingerne; der nævnes som Resultatet af det Hele i Finland, hvor der ogsaa før blev drukket meget, en nu almindelig Ædruelighed, der staar i den største Mod-sætning til den forfærdelige Drukkenskab i Rusland.

Særlig maa imidlertid fremhæves, hvad der er gjort for Landets materielle Interesser, for Samfærdelsesmidler, saavel Veje som især Jernbaner, for en bedre Styrelse af Statens vidtstrakte Skove. Statslaan er i Landdagens Tid kun optaget for produktive Foretagenders Skyld, navnlig for Anlægget af Jernvejene. Næringsfrihed er indført i 1879. At der for Fremmede, med Undtagelse af russiske Adelsmænd, behøves Bevil-ling for at eje Jord, er en Form bevaret fra den svenske Lovgivning. Privilegier er afskaffede, saaledes alle Adelen paa nær en mindre betydende Skattefrihed i Byerne, den ikke har villet opgive. Grundskatterne ere ordnede, og den Forskel, der endnu findes, er ikke nogen Forret, da de gamle Skatter maa betragtes som Prioriteter paa Jorden.

Af alt dette er atter intet mere mærkeligt end hvad der er gjort for Landets Pengevæsen. Medens store Stater som Østrig, tidligere Nordamerika og Rusland have ladet sig nøje med uindløselige Papirpenge i Stedet for ædelt Metal, det første Grundlag for en ordenlig Nationaløkonomi, og medens navnlig i Rusland stadig en fluktuerende Kurs ikke blot skader den udenlandske Omsætning, men gør næsten enhver økonomisk Opera-

tion til Hasardspil, har det lille Finland ved egne Kræfter indført et i enhver Henseende godt Omsætningsmiddel. I det Stænderne strax paa den første Landdag 1863—64 garanterede for et udenlandsk Laan til Kreditforeningen for Finland, »Hypoteksföreningen«, paa 30 Mill. Mark, bestemte de, at heraf 12 Mill. Mark skulde deponeres i Finlands Bank til $5\frac{1}{4}$ pCt. Rente. Derved fik Banken Midler saaledes, at Sedlerne kunde gøres indløselige i 1865. Det blev Sølv mønt, en Mark lig en Sølvfrank, som allerede bestemt i 1860; men da dette krævedes af de forandrede Forhold, blev i 1877 Guld-Mønter paa 10 og 20 Mark eller Frank Grundlaget. For hvad Banken udsteder over 20 Mill. Mark, skal den have Dækning i ædelt Metal, Fordringer hos udenlandske Bankierer eller i Udlandet sælgelige Statspapirer. At man i 1886 igen afskaffede den Seddeludstedelsesret, man havde indrømmet private Banker, paa nær en enkelt Bank, Unionsbanken, som allerede havde bragt Retten i Anvendelse, var i Overensstemmelse med en Doktrin, som en Tid har været herskende, men som ikke er rigtig. Saa meget har Funderingen med ædelt Metal at sige, at det f. Ex. allerede for mange Aar siden bragte store europæiske Bankhuse, der vilde grunde en Bank til at operere i Rusland, til at foretrække at lægge denne i Viborg i Stedet for i St. Petersborg; paa finsk Grund havde de et Grundlag for deres Operationer. Som i Skotland og Sverig have Bankerne i Finland indrettet et Net af Filialer.

Paa svensk Vis har Stænderne gjort Finlands Bank til deres. De have i 1867 iklædt sig Garanti for den. Den styres dog efter Bestemmelser givne af Regering og Stænder i Forening og saaledes, at Stænderne vælge

Delegerede, fire som Styrende og fire som Kontrollerende, medens den egenlige Direktion udnævnes af Kejseren, baade Formand og to andre Direktører, hvilke sidste dog af Senatet vælges til at blive indstillede mellem Folk, udsete dertil af Stændernes Bankfuldmægtige.

Med Hensyn til Skatter har Stænderne afslaaet at vedtage en ny ensidig Skat paa Jorden. De vedtog strax paa første Landdag atter at optage den gamle svenske Indretning med en almindelig direkte Skat. Man indførte en Indkomstskat med en forholdsvis praktisk Beregning af Indkomsten fra de forskellige Kilder, senere navnlig indrettet for Landbrugets Vedkommende. I 1885 fandt man dog, at man kunde undvære den. Iøvrigt har man, foruden nogen Stempel-skat, en lav personlig Skat af yngre Folk og en lille Skat paa Apothekere og Landhandlere, væsenlig holdt sig til Skat paa Brændevin, Øl, Tobak og Spillekort. Det vil sige, man har i Skattesager været saa forstandig som vel mulig. Saavidt det staar til Stænderne, der jo ikke har Tolden under sig, har man udvist en økonomisk Indsigt, der ikke staar tilbage for Englands og staar over alle andre Nationers.

Klogt har man ogsaa handlet i det meget vanskelige Spørgsmaal om de saakaldte Donationsbønder. I det sydøstlige Finland, Viborg Län, det tidligere til Rusland afstaaede Stykke, havde Kejseren bortgivet Kronens Ret over store Strækninger Land, dels paa Tid, dels til Eje. Bønderne var enten Selvejere, der kun skulde yde deres Afgifter, eller hvor Kronen ejede Jorden, havde de efter svensk Lov Ret til at købe den og fra »krono«- blive »skatte-bønder«. Genforeningen

med det øvrige Finland havde friet dem for de største Farer, saasom for at komme i Berøring med russisk Livegenskab, og hvad selv efter dettes Ophævelse dermed er fulgt; men Besidderne vedblev dog at have russiske Ideer om Bøndernes Stilling. Kejser Nikolaus havde imidlertid ladet sig vildlede med Hensyn til Forholdet og havde i 1826 erklæret, at Donatarierne besad Jorden med fuld Ejendomsret, medens det virkelige Forhold var, at Bønderne besad en arvelig Ret. I 1867 har man endelig ordnet denne Sag ved at lade Staten efterhaanden, ialt for en 17 Mill. Mark, købe Besidderne ud for igen at sælge Jorderne til Bønderne. Disse blev nu lige saa fri som deres Fæller i det øvrige Finland og i de andre nordiske Lande.

En enkelt Reform er dog neppe noget virkeligt Fremskridt. Det er Militærvæsnets Ordning i 1878. Man er fristet til at sige om de finske Lovgivere, naar man sammenligner denne med, hvad der ellers er udrettet i Finland: Undertiden sover den gode Homer. Men Sagens Sammenhæng er formodenlig, at det var en nødvendig Indrømmelse til den russiske Regering. Før var Finland ligesom Sverig mellem de faa Lande, der med England og Amerika ikke paalagde Borgerne nogen militær Byrde værd at tale om, men nøjedes med Frivillige, der paa forskellig Maade betaltes. Den »indelta armé« var i det Hele ikke blevet benyttet af den russiske Regering; denne synes ikke at have skøttet om at etablere disse nationale finske Korpser; den havde væsenlig kun hævet Pengeindkomsterne navnlig fra det dertil henlagde Jordegods. Hvad man nu har indført, ligner noget det preussiske System, treaarig Tjeneste og to Aar senere i Reserven, derefter i Landeværnet, dog

med en Afkortning af 2, 1½ eller 1 Aar for dem, der have gaaet de forskellige Klasser af højere Undervisningsanstalter igennem, en stor Lettelse i Sammenligning med det ringe Tal af preussiske einjåhrige Freiwilligen, ogsaa et langt mindre Tal af Udskrevne tagne ved Lodtrækning, selvfølgelig et rent Paradis mod, hvad selv nu den russiske Udskrivning er. Hæren kommanderes af finske Officerer og skal benyttes til Tronens og Fædrelandets, det vil sige Finlands, Forsvar.

Gennemgaaende synes imidlertid Alt, hvad der er blevet foretaget af den finske Landdag og Regering saare godt. At betragte det er en Lære baade i Politik og Økonomi, hvorfor vi ogsaa have dvælet derved. Det har været en Frihed med Forhindringer. Men meget er blevet udrettet, og mere kunde ventes naaet, naar man vedblev i samme Retning. Stort materielt Fremskridt havde fundet Sted. Skovene udnyttedes nu langt bedre end tidligere, da man væsenlig benyttede dem til Tjærebrænding eller hensynsløst sved dem ned. Agerbruget vil altid støde paa klimatiske Vanskeligheder i et Land, hvor man overalt finder det nødvendigt ved Indhøstningen at tørre Sæden ved Ild i de saakaldte rior. Det gamle Svedjebrug er blevet indskrænket, men er til Dels et særdeles hensigtsmæssigt Vexelbrug, hvor man skifter mellem Skov, Sæd og Græsning, for saa igen at lade Skov gro op paa de udnyttede Græsgange. Fortidens Brug er her som i saa meget andet ikke helt at foragte. Det finske Agerbrug har især gjort uhyre Fremskridt i et forbedret Kreaturhold og er derved kommet forholdsvis godt over de senere Tidens almindelige Vanskeligheder for Landbrugerne. Der udføres nu be-

tydelige Mængder Smør, ogsaa f. Ex. gode Heste. Hele den udenlandske Omsætning var fra 1857 til 1882 steget fra 63 til 287 Millioner Mark. Finanserne var saa gode som kun faa Landes. Med lave Skatter, ialt en Statsindkomst af 50 Mill. Mark mod 16 Mill. i 1868, var hele Statsgælden i 1889 kun 68½ Mill. Mark, af hvilke de 56 Mill. var Jernbanelaan, ikke Hælften af Banernes Værdi, og de 8 Mill. Obligationer givne ud for Erhvervelsen af de omtalte Donationsgodser, der atter paa smaa Afbetalinger erhverves af Bønderne.

Befolkningen var da ogsaa forholdsvis tilfreds. Det er ikke saa længe siden, man endnu haabede paa Genforening med Sverig. Ved Studentermøderne talte man altid om Ønskerne for Finland. Under Krimkrigen vare Sympathierne i Virkeligheden nærmest mod Vestmagterne. Englænderne opførte sig ikke godt mod finsk Privatejendom, hvilket navnlig viste sig ved Tjæreoplages Brand i Uleåborg. Alligevel gav Kanonerne fra Bomarsund en glad Genlyd over hele Norden, og da Krigen var forbi, var Stemningen om mulig endnu mere imod Rusland. Man var opfyldt af skuffede Forventninger. At Nordenskiöld den Gang blev nødt til at forlade Helsingfors Universitet og gaa til Sverig var kun, fordi han moderat udtalte, hvad der følte af hele den studerende Ungdom. Nu var imidlertid alt blevet ganske anderledes. I Modsætning til alle andre russiske Lande var der i Finland ikke Spor af omvæltende Tendenser, ingen Nihilisme. Kejseren selv følte det, naar han om Sommeren sejlede i Skærgaarden og hilsedes med Glædesblus, Flag og Sang af Studenterne, og naar disse paa Kejserindens Navnedag kom til St.

Petersborg for at glæde hendes danske Øre med deres smukke svenske Sange. Alt syntes skønt og lyst.

III.

Man skulde tro, at de gode Resultater i Finland snarest maatte opmuntre til Efterlignelse af Systemet i andre Dele af det russiske Rige. Finnerne havde gjort, som Alexander den 2den bød dem at gøre, da han aabnede Landdagen af 1863, »i en praktisk Aand arbejdet paa Fremme af Landets Velfærd, saa at de fri Institutioner i Stedet for at være en Fare blev en Garanti for Orden og Lykke.«

For en Stund syntes Alt ogsaa at skulle vedblive at gaa godt. Den nuværende Kejser var øjensynlig personlig vel stemt mod Finnerne. Det syntes, som om man, under den Kamp, man ellers førte mod de liberale og selvstændige Bestræbelser, ikke havde noget imod, at der i det afsides Finland fandtes et fredeligt og roligt konstitutionelt Regimente. Men snart var det klart, at heller ikke Finnerne skulde faa Lov at være i Fred. Da den bekendte Panslavist Prof. Katkoff i 1863 under den polske Opstand begyndte at slaa sig op ved at ophidse Russerne mod Polakkerne, rettede han ogsaa strax Angreb mod de fredsommelige, lovlydige Finner. Praktisk kom Sagen især op, da man begyndte alvorlig at forhøje den russiske Toldtarif. Dette gjorde man især efter, at Bismarck havde begyndt sine Forholdsregler mod russiske Varer og russiske Indvandrere; Kamp-

politiken blev strax taget op i Rusland og i meget ført videre. Den finske Tarif afhænger vel ikke af Stænderne, men var dog gaaet sin egen Vej. Man optog saa i det hele Spørgsmaalet om Finlands selvstændige Stilling.

Ved Siden af alt det Tilfredsstillende i Udviklingen af den finske Forfatning maatte man altid have en Følelse af Usikkerhed overfor Rusland. Ruslands Overmagt i Unionen er saa stor. Finlands Stilling vil altid afhænge af Ruslands Forholdsbefindende. Forfatningen kan med alle sine Indskrænkninger være god nok; men der er ingen Sikkerhed for dens Overholdelse. Dette er saa meget værre i et Land som Rusland, som det, der der sker, afhænger mere af de Styrende i Kejserens Omgivelser end af ham selv personlig. Det er jo en af Forbandelserne ved det absolute Regimente, at det i Praxis kun i en meget indskrænket Grad er Fyrsten selv, der virkelig afgør og leder.

Det var ifjor, i Januar 1890, med mørke Tanker, at Finnerne saa det nye Aar begynde. Den 27. Januar læste man i det officielle Blad, at Kejseren havde befalet at udarbejde Forslag for at bringe det finske Told-, Mønt- og Postvæsen i Overensstemmelse med Institutionerne i Kejserdømmet, og at der i dette Øjemed var nedsat tre Komiteer med Finlands Generalguvernør Grev v. Heiden som Formand og forøvrigt bestaaende af nogle russiske og finske Senatorer.

Ved første Øjekast skulde det nu synes at være Sager, der altid ved en politisk Union burde være fælles. Det angaar alt Samfærdslen. Post- og Møntvæsen bør endog helst være helt internationalt, og

Toldskrankerne burde helst alle falde helt bort. Men man maa erindre, hvordan de særegne Forhold er i Rusland, de uindløselige Papirpenge med deres svingende Værdi overfor Finlands solide Guldfod, en Told, der næsten dræber al Omsætning, medens Finland for en stor Del lever af Søfart og i al Fald er henvist til at sælge sine vigtigste Produkter, sit Træ og sit Smør og Ost, til Udlandet og igen fra dette faa nogle af sine vigtigste Forbrugsartikler, endelig i Finland et udviklet, ærligt og paalideligt Postvæsen, for ikke længe siden forøget med den ny Postsparekasse. Ligesom Finnerne mene, at de kunde have gjort mere ud af Telegrafene, om de selv havde haft den i Hænde, ere de overbevist om, at Postvæsenet i Landet ikke vilde have været udviklet saa vidt og ikke været saa solidt, hvis det havde hørt under Rusland. Frimærkerne kunne heller ikke have samme Værdi i et Land med faste Metalpenge og i Landet med varierende uindløselige Papirpenge.

Det, der foreløbig er bestemt som en Følge af de nedsatte Komiteers Overvejelser, er i og for sig ikke meget gennemgribende. Med Hensyn til Møntvæsen er det kun dekretet, at de russiske Papirpenge skal modtages af det Offenlige efter en Kurs for de fleste Betalinger fastsat to Gange om Ugen efter Vexelkursen paa London, ved Post-, Telegraf- og nogle andre Tilfælde efter en 3 Maaneders Gennemsnitskurs. Det er der vel neppe noget at indvende imod. Selv om man ved Toldvæsenet ikke vil tage Hensyn til den finske Befolkning, dens Forbrug af fremmede Varer, dens betydelige Skibsfart, et Par Tusinde Skibe med nogle Hundredetusinde Tons, saa er der en anden Betragt-

ning, der dog vel maa gøre Russerne noget betænkelige. Det er Hensynet til den finske Smugler. Da man i Tyverne forsøgte en høj Tarif i Lighed med den daværende russiske, florerede Smugleriet i den finske Skærgaard med dens Hundredetusinder af smaa Øer saa nær ved den svenske Kyst. Med en Tarif som den nuværende russiske, ofte flere Hundrede Procent af Værdien, vil det neppe være muligt at hindre et omfattende Smugleri, og det er derfor et Spørgsmaal, om den russiske Statskasse vil vinde ved den Byrde, der blev paalagt det finske Folk. Tolden er i Rusland forhøjet uhyre, siden den preussiske Kamppolitik begyndte; Forandringerne i Rubelkurserne har flere Gange været anført som Grund, men de virkelige Aarsager har vel været dels Finansernes Behov, dels Ønsker udtalte af Private, der havde Fordel af Beskyttelse; Tolden er nu i høj Grad skadelig for Agerbrug og andre af Landets naturlige Erhverv og ligefrem ødelæggende for den udenlandske Handel. De allerfleste Artikler gaa nu toldfrit fra Rusland ind til Finland, medens der omvendt betales en temmelig betydelig Told, og Rusland udfører ogsaa allerede nu langt mere til Finland, i 1887 og 1888 for over 17 og 19 Millioner Mark mod under 11 og 11½, medens Finland væsenlig betaler denne Forskel ved sin Udførsel til det øvrige Evropa. Allerede den nuværende Ordning skulde derfor antages at maatte tilfredsstille Russerne. Tolden i Finland er ikke forhøjet som den russiske; men allerede den stedfundne Forhøjelse har indskrænket Indførslen, fra en Middelværdi af 86.67 Mill. Mark i 1880—82 til 58.36 i 1886—1888. Hvis man gik op til de hidtilværende russiske Sats, for ikke at tale om de højere, der paatænkes

indførte, regner man, at det vilde fordyre Livs- og Erhvervs vilkaarene i Finland med over 15—20 Mill. Mark.

Det største umiddelbare Udbytte af Komiteerne har været, at Postvæsenet er lagt ind under Kejserrigets Poststyrelse. Man vil ogsaa vide, at en finsk Postmesters Vægning ved at modtage et Brev, der forleden Sommer fra Kejserens Yacht afleveredes paa et finsk Posthus med russisk Frimærke, har bidraget væsenlig til den hele Centralisationsbestræbelse. Hvad der langt mere end Spørgsmaalet om Tab ved Salg af Frimærker til Papirspengenes Kurs krænker Finnerne ved det, der her er sket, er de konstitutionelle Spørgsmaal. Forandringen er for det Første ikke vedtaget ad sædvanlig lovformelig Vej gennem Senatet og er heller ikke promulgeret af dette. Kejseren kan dernæst i Følge Forfatningen kun styre gennem finske Mænd. Embedsmændene kunne kun straffes for Forseelser efter finske Love o. s. fr. Foranstaltningen er mildnet ved Bestemmelser om vedblivende Indflydelse af det finske Senat, saaledes blandt andet ved Post-Budgettets Fastsættelse og Regnskabets Revision.

Men Ulykken er netop, at de konstitutionelle Spørgsmaal ikke forstaas eller ikke vil forstaas af Russerne. Den russiske Presse, Blade som det i sin Tid af Katkof udgivne Moskovskija Vjedomosti og Novoje Vremja beskyldte Finnerne for alt muligt, bl. A. for at have tilsneget sig konstitutionelle Rettigheder, og undertiden siges det ogsaa rent ud, selv i et Blad, der ikke er af de værste, som Grashdanin, at det er aldeles ligegyldigt, hvad Finlands Forfatning byder; Selvherskeren behøver ikke at bekymre sig om den, ikke

mere end Ruslands Czar f. Ex. i sin Tid spurgte om Sligt, da han ophævede den russiske Adels Privilegier. Spørgsmaalet er kun om Ruslands Værdighed og Fordel. Der tages ikke Hensyn til slige udtrykkelige Bestemmelser som den i Landdagsordningen af 1869, at ingen Grundlov kan ændres, forklares eller ophæves uden med alle Stænders Samtykke. Ingen Forfatter synes at have forbitret Finnerne mere end en vis Ordin, som trods en stor historisk Uvidenhed har faaet et Skrift om Finlands Erobring kronet af Videnskabernes Akademi i St. Petersborg. Rusland har efter ham hele Erobrerens Ret. En enkelt Gang har Generalguvernøren, von Heiden, fundet sig foranlediget til at udtale sig mod den russiske Presses vrang Fremstillinger. I Reglen er det kun Finnerne, man forbyder at tale. Selv nogle af deres bedste Mænds højst maadeholdne Brochurer, saaledes for ikke længe siden en skrevet af Prof. Danielson imod den nævnte Ordin, er bleven forbudt i St. Petersborg. I Finland vedbliver den urimeligste Censur, Advarsler, Retsforfølgninger og endog Undertrykkelser som for ikke længe siden af det ansete finske Blad Savo. »Nya Pressen« blev forfulgt paa Grund af en fransk Artikel under Fængselskongressen forrige Aar, hvori det til Bedste for de fremmede Besøgende anførtes, hvad Finlands Forfatning er. Selv Referater af Landdagsmøder censureres. Telegrammer til Udlandet undertrykkes. I Reglen holder den hæderlige finske Presse godt sammen, og der er, trods andre Forskelligheder, ikke stor Forskel i Holdningen hos »Hufvudstadsbladet«, »Nya Pressen«, »Finland«, og hvad de nu hedde. Da Savo blev undertrykt, og det erklæredes, at ingen af Deltagerne i Bladet vilde faa Tilladelse til at udgive en

ny Avis, blev dets 3500 Abonnenter strax forsynede ved frit at faa det andet udbredte finske Blad Päivopleti.

Blandt Embedsafskedigelser har ingen vakt en saadan Opsigt som, da det forrige Sommer blev betydet Senator Leo Mechelin, at han maatte søge sin Afsked. Foruden en betydningsfuld Virksomhed som Universitetsprofessor og Bankmand havde han ogsaa været en af Lederne af den konstitutionelle Udvikling i Landdagen først i Borgerstanden og var efter et Besøg af Alexander den 2den og Kejsrerinden i Helsingfors, hvor han havde haft Lejlighed til at tage imod dem som Formand for Borgerrepræsentationen, i 1876 hævet til Adelstanden; endelig var han i 1882 blevet Medlem af Senatet. Han var efter sin hele Virksomhed paa en Maade en Repræsentant for den konstitutionelle Udvikling. Ogsaa Generalprokurøren von Weissenfelt maatte samtidig tage sin Afsked, senere endnu andre saaledes som navnlig en anden konstitutionel Forfatter, Robert Montgomery, og i alt Fald har det hedt sig, at flere Senatorer søgte deres Afsked, fordi de ikke vilde udføre, hvad man forlangte af dem.

Hvor lidet selv de Styrende i St. Petersborg agte Forfatningen, har fundet sit stærkeste Udtryk i en Erklæring før sidste Aars Slutning om, at en af forrige Stændermøde vedtaget og af Kejseren underskrevet ny Straffelov for Finland, der skulde træde i Kraft 1. Jan., foreløbig suspenderes, til visse Bestemmelser, der ikke ansaas for stemmende med Kejserrigets Forhold, kunne blive forandrede. Den gamle Lov er ikke mere i lovlig Existens, og den ny sættes ud af Kraft, inden den faar begyndt! Domstolene ville vedblive at dømme efter den

gamle; men det er ikke lovligt! »Efter Befaling« beskæftiger Senatet sig nu med at finde Ændringer til den forlængst færdige Lov. Det er vistnok ogsaa i Forbindelse med tilsigtet Sammensmæltning, at det »efter Befaling« udarbejder Forslag til Akcise paa Gær, Tændstikker og Tobak i Stedet for den nu bestaaende Tobaksafgift. Der bør vel ikke lægges altfor megen Vægt paa, at det er blevet befalet Embedsmændene ved Kommunikationsanstalterne at lære Russisk, uagtet de ikke have Brug for dette Sprog, og endskønt det alt kan være besværligt nok at maatte kunne Landets egne to saa forskellige Sprog, Svensk og Finsk.

Efter det, der er sket med Straffeloven i Forbindelse med alt, hvad der forøvrigt meddeles fra russisk Side, Pressens Hoveren over, at det nu skal være Slut med Finlands Selvstændighed, at det for Fremtiden skal existere for Ruslands Skyld o. s. v., er det intet Under, at Stemningen i Finland har givet sig Udslag i Standsning af alle Forlystelser, i Ængstelse og undertiden i Rygter, der ganske vist ere meget overdrevne, om hemmelige Fængslinger, tilsigtet Forløkkelse til Oprør for at kunne konfiskere Ejendommene o. s. v. Forfatteren i »Fortnightly Review« siger ogsaa til Finnerne, at de maa huske paa, hvordan de gamle Azteker behandlede deres Slaver, der skulde ofres til Guderne; de fedede dem først og smykkede dem; saa først slagtede de dem. I den russiske Presse kommer der undertiden en Stemning frem, der kan berettige til at sige Sligt; selvfølgelig tænker den russiske Regering anderledes.

Imidlertid er den Retning, der er kommet frem overfor Finnerne, desværre kun altfor vel stemmende

med Fremgangsmaaden ikke blot mod Polakkerne, men ogsaa f. Ex. mod Østersøprovinserne, deres lutherske Kirke og de store Handelsbyer med deres gamle Privilegier, lige saavel som mod den tyske Adel, mod de tyske Arbejdere, der ere blevne uddrevne med samme Barbari, som Bismarck har udvist mod de russiske Undersaatter paa den anden Side Grænsen, mod de tyske Kolonister, der i det sydlige have udmærket sig ved deres gode Agerbrug, og som nu gaa til Amerika, fordi de ikke længere maa beholde deres særegne Privilegier, mod Jøderne, selv der, hvor f. Ex. endog England var tilbøjelig til at lade Russerne have frie Hænder overfor Tyrkerne, med Hensyn til Armenierne, hvor Russerne nu ogsaa ved deres Adfærd overfor den armeniske Kirke, ved Toldtyranni o. s. v. ere komne til at blive betragtede som Undertrykkere i Stedet for Beskyttere. Selv de russiske Bønder udsuges og forarmes, saa de ofte maa forlade deres Ejendomme, ved en borneret Handelspolitik, der hindrer Afsætningen til Udlandet og derimod lader dem betale de mest ublu Priser for alt, hvad de skal bruge, som, for at nævne et enkelt Exempel, alene i Maskintold paalægger dem en ny Afgift lig tre Fjerdedele af hele Landskattens Beløb o. s. fr. Det er Alt Udtryk for den Bornerthedens og Ufordragelighedens Aand, for hvilken Katkof gjorde sig til en saa fremtrædende Talsmand, og som hvis særlige Repræsentant Prokuratoren for den hellige Synode, Kejserens tidligere Lærer Pobedonosjeff, nu mere end nogen Anden nævnes. Det er lykkedes det stor-slaviske Parti til alle Sider at udsaa Mørke, Lidelser og Ulykker. Selv hvor det i enkelte Tilfælde har gjort noget godt, som ved Bulgarernes Befrielse fra

Tyrkerne, er det, som om det igen skynder sig at fordunkle alt det Gode og at forvandle Taknemmelighed til Had.

Ingen tvivler om den nuværende Kejsers gode Vilje; men desværre synes Panslavisterne og Reaktionen at have hans Øre. Der er en hel Modsætning mellem den liberale Aand, der gjorde sig gældende i hans Faders Tid, og den Vind, som nu blæser ved Hove. Karakteristisk er den Vanskelighed, der endog er forbundet med at naa hans Øre. Da Finnerne sidste Sommer sendte en Deputation, bestaaende af fire af de første Mænd i de fire Stænder, til St. Petersborg, kunde den ikke en Gang faa Avdiens; kun Ærkebispnen fik privat Adgang til Kejseren. Senatet er, som nævnt, det regerende Ministerium for Finland; men selv Senatorerne have, for at faa Kejseren i Tale, brugt saadanne Midler som at rejse til St. Petersborg med et Maleri forestillende Kejsers Yacht i den finske Skærgaard, og selv da naaede de ikke særskilt Avdiens. Da Stændernes Formænd, Adelsmarskal, Ærkebisp og Talsmændene for Borgere og Bønder, indledede den nuværende Landdag med Udtalelser om, hvad det lovlydige finske Folk ventede sig, Beskyttelse af dets Rettigheder, den ældgamle Forfatnings Bevarelse o. s. fr., var man slet ikke sikker paa, at deres Ord naaede til selve Majestæten. Kejseren kan ikke være helt uvidende om den herskende Stemning; allerede sidste Sommer tystnede den glade Modtagelse, der ellers mødte ham, naar han sejlede i den finske Skærgaard, udtrykt ved Blus, Flagning, Studenternes Sang o. s. fr.; Selskabet »De

Muntra Musikanter* opløste sig, da det ikke mere ønskede at blive anmodet om at synge for Kejseren og Kejserinden. Men at naa Kejseren med bestemte Henvendelser synes næsten umuligt. Det Lyspunkt, Finland hidtil har været i hans Riger og Lande, med dets smukke økonomiske Udvikling, gode Finanser, Oplysning og Fremgang paa alle Punkter, loyale Følelser saa modsatte, hvad der ellers møder ham, synes at skulle udslettes, uden at Monarken, i hvis Navn alt foretages, kan sættes i direkte Forbindelse med sit Folk.

Efter at Ovenstaaende er skrevet, er der meddelt et kejserligt Reskript, der forsikrer Finlænderne om Kejsereus Bevaagenhed, om den fortsatte Bevarelse af deres selvstændige Forvaltning, og om Hensigten ubrødelig at holde de kejserlige Forsikringer desangaaende. Saa vidt Alt vel. Men tillige udtaler Kejseren sin Forventning om, at Finnerne ville arbejde med paa nærmere Sammenknytning til Riget. Det er vanskeligt at se, hvorledes noget saadant kan gøres uden til Folkets Skade. Og tillige tales om dem, der have villet indbilde Folket, at det havde større Rettigheder, som om Kejseren tillige gav dem Medhold, der lod haant om Landets Forfatning. Thi om Andet end om denne er der aldrig talt; Ingen har ment, at Finland var i Personalunion med Rusland, man har kun holdt paa dets Konstitution. Naar

derfor Reskriptet vel erkender den særlige Forvaltning, men samtidig udtaler sig imod dem, der udbrede deres Vildfarelser om Landets Stilling, varsler det ikke ubetinget godt. Der haabes og ventes, at Reskriptet maa betegne et Omslag paa allerhøjeste Sted; men efter Ordene er det dog endnu meget tvivlsomt, om Landets Fremtid er uden Fare.

F.
